

Mag het ietsje minder zijn?

Alimentatie onder nieuwe omstandigheden

De hoogte van de alimentatie wordt tijdens of direct na de scheiding bepaald. Maar wat gebeurt er als degene die betaalt zijn baan verliest of arbeidsongeschikt wordt? Of als de ontvanger meer gaat verdienen? Welke invloed hebben die veranderingen op de alimentatie?

Aanvankelijk verloopt hun huwelijk vrij traditioneel. Connie zorgt voor hun drie kinderen op een flat in een buitenwijk van Utrecht. Wouter pendelt naar zijn werk buiten de stad en zet soms de bloemetjes buiten. Na een paar jaar begint Connie een verhouding met Petra. Wouter ziet de lesbische relatie als de doodsteek voor het huwelijk. In 2000 scheiden Wouter en Connie. Na grimmige onderhandelingen worden beiden het eens over de alimentatie en het ouderschap. De kinderen wonen om de week bij hun vader of moeder. Op basis van de gangbare normen krijgt Connie 1500 euro partneralimentatie per maand. Voor de drie kinderen komt daar maandelijks 750 euro bij, volgens de normen van het Nibud. In 2007 wordt Goof, het oudste kind, achttien. In het convenant is vastgelegd dat Wouter de kinderalimentatie nu rechtstreeks aan Goof gaat betalen. Hij meldt dit aan Connie, die hem toebijt: 'Dat regel je maar via de rechter.'

Hoewel de afspraak in het convenant duidelijk is, stapt Wouter voor de zekerheid naar een advocaat. Die vraagt zich af of Connie niet fulltime kan werken. Het jongste kind is immers twaalf en geen van de kinderen gaat meer naar de basisschool. Uit de correspondentie hierover blijkt tot Wouters verrassing dat Connie al tweeënhalft jaar voltijds werkt. En dus al die tijd geen recht meer had op partneralimentatie. 'Als je alimentatie moet betalen, maar dat niet doet, kan jouw ex dat wel opeisen. Maar als je betaalt terwijl dat niet hoeft, kun je het niet terugvragen. Ik vind dat een rare kronkel in de wet,' zegt Wouter. Van de 45 mille die hij te veel heeft betaald, wil hij 30 mille terugzien. De rechter stuurt de twee naar een mediator. Na een jaar onderhandelen spreken zij af dat Connie 10 mille terugbetaalt over een periode van tien jaar. Wouter zal de kinderalimentatie iets verhogen.

Na 12 jaar ex-af

Je hebt als ouder een wettelijke zorgplicht voor de kinderen tot zij eenentwintig zijn. Tot dan loopt de kinderalimentatie in ieder geval door. 'Maar stop je dan? Of spreek je af dat je doorgaat tot de kinderen klaar zijn met hun studie? Wettelijk ben je dat niet verplicht, maar moreel misschien wel,' zegt financieel planner Iris Brik. Als partners een goed inzicht hebben in de financiële situatie en toekomst van de ander, zijn zij vaak bereid de financiële lasten gelijk te verdelen, is haar ervaring. Na twaalf jaar hoeft er geen partneralimentatie meer te worden overgemaakt. 'Als de ontvangende partner in het eigen levensonderhoud kan voorzien dan wel gaat trouwen of samenwonen met een nieuwe partner, kan de alimentatieplicht eerder eindigen,' zegt advocaat en scheidingsmediator Louis Zonnenberg. Een nieuwe partner is op zich geen geldige reden om de alimentatie stop te zetten of te verlagen. Dat is pas aan de orde als ze bij elkaar intrekken.

Louis Zonnenberg is advocaat en scheidingsmediator bij Banning Advocaten in 's Hertogenbosch en plaatsvervangend raadsheer bij de rechtbanken in 's Gravenhage en Amsterdam. Louis en zijn partner wonen ongehuwd samen en hebben zes kinderen en (bijna) vier kleinkinderen.

Met de zuiderzon vertrokken

De afspraken uit het echtscheidingsconvenant kun je alleen aanpassen als de omstandigheden veranderen. Of als blijkt dat de afspraken gebaseerd zijn op onjuiste of onvolledige gegevens. Je moet dan overleggen over een nieuw convenant, dat de rechter vervolgens moet goedkeuren.

Ontslag of arbeidsongeschiktheid kan een reden zijn om het convenant open te breken. Dat het bedrijf van de betalende ex failliet gaat, is ook een valide argument. De ervaringen van Wouter en Connie maken duidelijk dat de alimentatie bovendien verandert als degene die alimentatie ontvangt zichzelf kan onderhouden.

Maar wanneer het ontslag aan de alimentatiebetaler zelf te wijten is, komt die niet onder zijn verplichtingen uit. Louis Zonnenberg vertelt over een leidinggevende die ontslag nam om bij zijn nieuwe vlam in Frankrijk te gaan wonen. Daar kon hij uitvoerend werk doen voor zijn oude werkgever, waarmee hij hetzelfde salaris verdiende. Toen hij last kreeg van zijn rug moest hij daarmee stoppen. Zijn Frans was niet goed genoeg om een nieuwe baan met hetzelfde salaris te bemachtigen. Daarom wilde hij minder betalen.

Zonnenberg: 'De rechter vond dat geen reden om de alimentatie te wijzigen. De man was namelijk uit vrije wil naar Frankrijk gegaan. Om zijn alimentatie te kunnen betalen is hij vervolgens teruggekomen naar Nederland.'

'Je hebt als ouder een wettelijke zorgplicht voor de kinderen tot zij eenentwintig zijn'

Dalende aandelen, stijgende hypotheek

Ook wanneer je ex met prepensioen gaat, kan dat voor hem een reden zijn om minder alimentatie te gaan betalen. 'Zo vond de rechter dat een arts die zijn hele leven hard had gewerkt de mogelijkheid moest hebben om met prepensioen te gaan.' Een aanvechtbare uitspraak, vindt Zonnenberg, die zelf regelmatig als plaatsvervangend raadsheer invalt.

Daarentegen kan een veranderde waarde van de aandelenportefeuille geen reden zijn om minder alimentatie te betalen. En ook niet om een hoger bedrag te vragen, voegt Iris Brik toe. Een stijging van de hypotheeklasten, bijvoorbeeld als de rente die je moet betalen omhooggaat, kan wel tot een wijziging leiden. 'Maar niet als de man zijn lasten verhoogt om zijn hypotheek sneller af te kunnen lossen. Terwijl de vrouw bijvoorbeeld heeft gekozen voor lage hypotheeklasten nu, met als gevolg dat zij aan het einde van de looptijd nog veel moet aflossen.'

Voor de berekening van de woonlasten maakt het niet uit of je een huurhuis of een koophuis hebt. Overigens ook niet of je op huwelijkse voorwaarden was getrouwd. De waarde van het eigen huis speelt natuurlijk wel een rol als het wordt verkocht en een van beide partners de ander moet uitkopen. Brik en Zonnenberg wijzen erop dat je daarvoor constructies kunt bedenken die voor beiden fiscaal aantrekkelijk zijn. Zonnenberg: 'De fiscus is de beste vriend van de scheidende mens.' Het is raadzaam hierbij de hulp in te roepen van een financieel expert.

Niet-wijzigingsbeding

In beginsel hangt de hoogte van de alimentatie af van de inkomsten, uitgaven en fiscale gevolgen bij beiden partners. Soms spreken zij toch iets anders af, vanwege de kinderen of de woonsituatie, of om andere praktische redenen. Ook nemen zij wel eens een 'niet-wijzigingsbeding' op in het convenant. Maar de afspraak om niets te wijzigen biedt slechts schijnzekerheid. Want de omstandigheden kunnen zo veranderen dat de rechter het onredelijk vindt dat een van de partners een beroep doet op dat beding. En dan moet je toch nog om de tafel.

De namen van de betrokkenen zijn om redenen van privacy veranderd.

Iris Brik is onafhankelijk gecertificeerd financieel planner (FFP) en estate planner. Zij is directeur van adviesbureau Fine Tuning Personal Finance in Rotterdam, dat in 2005 en 2009 is uitgeroepen tot Financial Planner van het jaar. Iris Brik is een kind van gescheiden ouders en woont ongehuwd samen.

Rekenvoorbeeld alimentatie

De hoogte van de alimentatie hangt in principe af van de behoefte van beide ex-partners en de draagkracht van degene die moet betalen. In het volgende voorbeeld hebben de partners twee kinderen, een huis en een netto gezinsinkomen van 5000 euro per maand, dat door de man wordt verdiend. De vrouw heeft geen inkomen. Dit voorbeeld is sterk vereenvoudigd. In werkelijkheid kan een berekening uit meer dan twintig posten bestaan.

Stap 1

Behoefte van beide partners is 60% van het netto gezinsinkomen per maand (NGI) na aftrek van de kinderalimentatie. Die 60% (i.p.v. 50%) is gebaseerd op het principe dat het nu eenmaal iets duurder is om apart te wonen.

Netto gezinsinkomen	5000
min: kinderalimentatie (500 per kind)	-1000
Behoefte 4000 x 60% =	(netto) 2400

Stap 2

De draagkracht wordt berekend door van het inkomen van de betaler de minimale kosten voor levensonderhoud en andere noodzakelijke kosten af te trekken en het bedrag dat overblijft met 60% te vermenigvuldigen. Daarbij opgeteld wordt het belastingvoordeel dat de betaler ontvangt als gevolg van het betalen van alimentatie.

Netto besteedbaar inkomen	5000
min: Bijstandsnorm levensonderhoud alleenstaande	-657
min: werkelijke woonkosten	-1200
min: werkelijke ziektekosten	-200
min: aflossing schulden*	-443
Draagkrachtloos inkomen	-2500

Draagkrachtruimte	<u>2500</u>
Draagkracht: 60% x 2500 =	1500

Stap 3

Te betalen	1500
min: kinderalimentatie volgens Nibud (2 kinderen)	-1000
Netto partneralimentatie	<u>500</u>

plus: belastingvoordeel betaler (hier in 52%-schijf)
over het uiteindelijk te betalen bedrag** 541,66

Bruto partneralimentatie 1041,66

Totaal kinder- en partneralimentatie per maand 2041,66

Omdat de draagkracht van de man geen hogere partneralimentatie toestaat, ontvangt de vrouw minder dan haar 'behoefte'.

*) Vaak zijn er schulden gemaakt om de advocaat te betalen of de nieuwe woning in te richten; er kunnen ook schulden zijn aan de bank, leveranciers of de Belastingdienst.

**) Partneralimentatie is volledig fiscaal aftrekbaar, kinderalimentatie niet. Het belastingvoordeel komt geheel ten goede aan de ontvanger.

Tabel geleverd door Louis Zonnenberg